

STUDII DE STRATEGIE ȘI POLITICI
(SPOS 2007)

SINTEZE

Studiul 1. Scenarii privind evoluțiile comunitare în domeniul competitivității, politicii de coeziune și politicii de dezvoltare regională.....	2
Studiul 2. Restructurarea sistemului de educație din România din perspectiva evoluțiilor pe piața internă și impactul asupra progresului cercetării	5
Studiul 3. Analiza evoluției și orientărilor Politicii Agricole Comune dintr-o perspectivă românească.....	8
Studiul 4. Spre o strategie europeană în bazinul Mării Negre. Cooperarea teritorială	11
Studiul 5. Tendințe de armonizare fiscală la nivelul Uniunii Europene. Provocări pentru România	16
Studiul 6. Multilingvism și dialog intercultural în Uniunea Europeană. O viziune românească.....	20
Studiul 7. Politica industrială a României în perioada post-aderare	24
Studiul 8. Implementarea Directivei serviciilor în România – analiza opțiunilor, perspective și recomandări.....	29

Studiul 1. Scenarii privind evoluțiile comunitare în domeniul competitivității, politicii de coeziune și politicii de dezvoltare regională

Autori* : Prof. univ. dr. Ana Bal - coordonator
Prof. univ. dr. Mihaela Luțaș
Drd. Octavian Jora
Drd. Vladimir Topan

Obiectivul principal al studiului este de a oferi elemente de politică care să sporească încărcătura strategică a orientărilor post-aderare, contribuind la integrarea conceptuală a politicilor de competitivitate, coeziune și dezvoltare regională.

Studiul analizează provocările, atât pentru Uniunea Europeană cât și pentru România, în a găsi raportul optim dintre creșterea performanțelor în domeniul competitivității și păstrarea coeziunii economice și sociale în interiorul său, punând accentul pe identificarea tendințelor în evoluția politicii de coeziune, analiza contribuției politicii de coeziune la realizarea convergenței pe ansamblul UE și determinarea complementarității dintre fondurile structurale și politicile naționale în atingerea obiectivelor de dezvoltare și de coeziune economică.

Poziția României, ca țară de coeziune, față de reforma politicii de coeziune trebuie să țină seama de pozițiile exprimate recent de reprezentanții instituțiilor comunitare și ai altor țări membre ale UE, ca răspuns la mai multe întrebări. Răspunsurile conturate au fost următoarele:

1. Majoritatea țărilor membre ale UE 27 susțin necesitatea menținerii politicii de coeziune, ca una dintre politicile comunitare importante. Păstrarea acestei opțiuni este în prezent argumentată nu doar ca tradiție de solidaritate socială specific europeană („modelul social”) ci tot mai mult ca o necesitate economică.

2. Opiniile și propunerile avansate la acest forum de dezbateri conturează ca mai probabile **două scenarii de evoluție privind conținutul politicii de coeziune și orientarea fondurilor comunitare:**

- „lisabonizarea” politicii de coeziune, deci orientarea sa exclusivă către competitivitate, orientare care ar presupune fie „înghețarea” volumului transferurilor, fie menținerea lor la un nivel scăzut .
- orientarea simultană a politicii de coeziune către 2 obiective majore, anume creșterea competitivității și reducerea decalajelor de dezvoltare la nivel regional, cu păstrarea repartizării unor sume consistente de la bugetul comunitar către acest scop, dar simultan, modificarea substanțială a orientării folosirii lor.

* **Ana Bal** este profesor la Academia de Studii Economice din București, la catedra de Relații Economice Internaționale. Domeniile sale curente de cercetare includ: teoriile și fenomenele economiei internaționale, integrarea economică europeană, sistemele economice comparate.

Mihaela Luțaș este profesor al Facultății de Științe Economice și Gestiune a Afacerilor din cadrul Universității Babeș Bolyai Cluj Napoca.

Octavian Jora este asistent universitar la Catedra de Relații Economice Internaționale, din cadrul Facultății de Relații Economice Internaționale, ASE – București, jurnalist, șef secție “Externe” la revista “Piața Financiară”.

Vladimir Topan este asistent universitar la Catedra de Relații Economice Internaționale, din cadrul Facultății de Relații Economice Internaționale, ASE – București, specializat în politici economice comparate, economie internațională, tranzacții comerciale internaționale.

Aceste două curente de opinie **conturează tendința de modificare a concepției privind rolul politicii de coeziune**, asemănător cu modificarea de concepție privind rolul statului în economie din anii 80, de la acela de sursă de transferuri sociale masive la acela de contracarare a eșecurilor pieței și nu de înlocuitor al acesteia. „Noua paradigmă”, formulată de însuși comisarul european pt. dezvoltare regională, D. Hubner, ar fi trecerea de la livrarea de ajutoare directe la furnizarea de „bunuri publice” pt. regiunile rămase în urmă. În această nouă viziune, rolul politicii de coeziune ar fi acela de „a ajuta economiile regiunilor să-și găsească un loc pe piețele mondiale și a încuraja internaționalizarea lor”¹.

Această nouă paradigmă reflectă în fapt poziția majorității țărilor membre ale UE 27, anume că binomul „competitivitate-coeziune” nu mai reprezintă o antinomie (competitivitate versus coeziune) ci un tandem de obiective indisociabile și interdependente.

3. Opiniile privind **gubernanța politicii de coeziune înclină către păstrarea actualului sistem, de multigubernanță stratificată la nivel comunitar, național și regional**. Sistemul actual nu este considerat suficient de eficace, ca urmare a mai multor racile atribuite nivelului comunitar, și, parțial, național: birocratizare excesivă, rețetar standardizat de obiective și instrumente. În plus, este recunoscută incapacitatea obiectivă a identificării corecte a modalităților celor mai eficiente de programare a fondurilor la nivel comunitar sau național, datorită asimetriei informaționale care funcționează între nivelurile de luare a deciziei, față de cele de utilizare.

4. Privitor la **rolul politicii de coeziune în gubernanța UE**, au fost avansate două idei mai importante:

a) pentru crearea efectelor de sinergie cu celelalte politici comunitare, se evidențiază **posibilitatea unei mai bune coordonări între politici**, pe anumite domenii, ca de pildă:

§ coridoarele de transport europene ar putea include și regiuni defavorizate;

§ măsurile asociate Ob.3 al politicii de coeziune, privind cooperarea teritorială, ar putea fi conexe la cel ale Instrumentului European de Parteneriat și Vecinătate;

§ conexiuni mai bune cu PAC, pe domeniul dezvoltării rurale.

b) politica de coeziune ar trebui să se adreseze în mai mare măsură sfidărilor actuale cu care se confruntă UE, cum ar fi și migrația: urmărirea obiectivului de ocupare în țările de origine ar reduce presiunile acesteia asupra țărilor de destinație.

Din evaluarea experienței vechilor țări de coeziune, rezultă câteva lecții pentru România:

1. Orientări de politică economică:

a) **reforme structurale** trebuie continuate și adâncite.

Potrivit diferitelor evaluări internaționale² și naționale³ România are o economie moderat liberă, cele mai grave distorsiuni semnalate fiind: înregistrarea drepturilor de proprietate, distorsiuni pe anumite piețe, ariile de corupție numeroase (sistemul juridic și administrativ, economie subterană de proporții), contribuții fiscale înalte pe salariat, numărul taxelor ș.a

¹ D. Hubner (European Cohesion Forum, 27-28 septembrie, 2007)

² Fie World Bank (2007 Doing Business project), fie The Heritage Foundation and The Wall Street Journal (2007 Index of Economic Freedom)

³ De pildă cele ale CEROPE, cuprinse în Agenda unei Românie europene, pe seama evaluării Strategiei post-aderare a României

Totodată, gradul de fructificare a fondurilor europene depinde de măsura în care mediul de absorbție este reformat structural. Numai prin reforma multidimensională poate fi spart „paradoxul coeziunii”, care poate fi formulat astfel: regiunile *mai puțin slab dezvoltate* au șanse relativ mai mari să atragă fonduri europene, iar disparitățile față de regiunile *mai slab dezvoltate* s-ar putea chiar accentua.

b) creșterea constantă a stocului de capital este o premisă necesară creșterii competitivității și convergenței; ea se poate face fie pe seama sectorului public (în România investițiile publice, ca pondere în PIB, sunt mai mici(3%) decât în alte țări nou membre) fie a celui privat. Cea din urmă cale ar presupune, în primul rând, atragerea de ISD-uri de amploare⁴, care a reprezentat explicația principală a succesului Irlandei!

c) investiții mari în resursele umane.

În Planul Național de Dezvoltare, resursele umane apar pe poziția a 4-a printre cei mai importanți factori de dezvoltare⁵. Ori, orientarea către creșterea competitivității (deci, primordial, a productivității) presupune, crearea de active și servicii care înglobează muncă înalt calificată⁶. Spre comparație, pe primul loc, între factorii determinanți ai creșterii economice în **Strategia națională de dezvoltare a Marii Britanii** pe anul 2003 erau situate: **competențele (skills)**-create prin educație și formarea forței de muncă, urmând apoi ceilalți factori. De asemenea, în **formula de succes a Irlandei** a intrat, înainte de orice, potrivit oficialilor săi, „**educația, educația, educația**”!

2. Orientări privind folosirea și gestionarea fondurilor comunitare

Țările de coeziune au diferite tipuri de strategii privind fondurile structurale și de coeziune, în raport cu nivelul lor de dezvoltare și cu opțiunile politice ale respectivelor guverne. Pentru statele nou membre ale UE, inclusiv România, la rândul lor țări de coeziune, care au „strategii de dezvoltare de bază”⁷ (în termenii strategiilor de competitivitate aceste țări au strategii bazate pe factori de producție sau pe investiții) se profilează **câteva alegeri strategice dificile**, de tipul:

- a) convergența la nivel național vs. reducerea disparităților dintre regiuni;
- b) investițiile pe termen lung vs. cele pe termen scurt;
- c) concentrarea teritorială a fondurilor (de pildă orientarea lor către centrele urbane considerate poli de creștere națională) vs. o repartizare relativ echilibrată pe ansamblul teritoriului național;
- d) centralizare vs. descentralizare.

În strategia Finlandei de utilizare a fondurilor structurale în actuala perioadă de programare⁸ este prevăzută organizarea în mod sistematic de „**mese rotunde**” între principalii actori ai politicii de dezvoltare regională la nivel național, pentru a crea un cadru organizat de comunicare permanentă și deschisă între aceștia, cu scopul optimizării folosirii fondurilor comunitare.

Deși se accentuează ideea că autoritățile locale au o percepție mai bună privind modul de folosire eficientă a fondurilor, subliniem faptul că **descentralizarea este eficientă** doar dacă ea se asociază cu: **existența unei administrații locale și regionale eficiente** și a unor **sisteme centrale performante de control a gestiunii** de la nivel local și regional, ceea ce nu este încă, din păcate, cazul României.

⁴ Dacă rolul acestora în creșterea convergenței la nivel de țară este de netăgăduit, cel de reducere a disparităților între regiuni este discutabil, având în vedere tendința lor de a se concentra în zonele de creștere (“efectul de aglomerare”).

⁵ La http://www.inforegio.ro/user/File/PND-2007_2013.pdf

⁶ În exprimarea recentă a reprezentantului Germaniei la Forumul european de coeziune (27-28 sept. 2007)

⁷ J. Bachtler, A strategic Approach to Cohesion: The Development Planning of UE Member States, Second National Development Conference, Athens, 9 dec. 2005, la adresa <http://www.hellaskps.gr/programper4/files....>

⁸ Finland's Structural Funds Strategy 2007-2013

Studiul 2. Restructurarea sistemului de educație din România din perspectiva evoluțiilor pe piața internă și impactul asupra progresului cercetării

Autori *: Prof. dr. Valentina Vasile
Prof. dr., MCA, Gheorghe Zaman
Dr. Steliana Perț
Drd. Felicia Zarojanu

Lucrarea reprezintă rezultatul activității de cercetare a colectivului de autori pe o tematică de maximă actualitate pentru România, respectiv restructurarea sistemului de educație și relația cu piața muncii și piața CDI. În abordarea acestui subiect s-a pornit de la ideea potrivit căreia **în actualul mileniu avantajele competitive sunt amplificate de calitatea capitalului uman și de capacitatea agenților economici de a valorifica potențialul profesional al forței de muncă ocupate, de a stimula creativitatea acestuia și de a încorpora rezultatele CDI în sistem dinamic, flexibil și eficient.** Triada învățământ-cercetare-producție se dovedește actuală și necesară pentru România, ca suport pentru (re)câștigarea avantajelor competitive pe piața muncii naționale și a celei lărgite a UE.

Dar, pentru a beneficia din plin de *potențialul creativ-inovativ și productiv* al resurselor umane este nevoie: pe de o parte de educația și formarea acesteia pe tot parcursul vieții în acord cu cerințele extrem de dinamice ale pieței muncii în societatea bazată pe cunoaștere, cu aspirațiile fiecăruia dintre cetățenii Europei; pe de altă parte, și aceasta are o relevanță majoră, este imperios necesară valorizarea competențelor și calificărilor însușite prin învățare continuă în activitatea economică, socială, politică, la scară europeană, națională, regională, locală și, fără îndoială, individuală.

Provocarea majoră pentru sistemul educației inițiale este și va rămâne capacitatea anticipativă, de a asigura oferta de forță de muncă în structura socio-profesională compatibilă cu cererea pieței muncii, în contextul promovării largi și tot mai accelerate a rezultatelor activității de CDI. Complementar, se are în vedere segmentul de ***educație a adulților pentru o viață activă performantă.*** Prin urmare, învățarea de-a lungul întregii vieți constituie condiție sine qua non pentru a atinge obiectivele Lisabona, luând în considerare interesul realizării unei înalte calități la toate nivelurile.

Lucrarea presupune o abordare interdisciplinară care include atât dimensiunile tradiționale (legislativ-instituțională, de analiza statistico-economică multicriterială) cât și dimensiuni sociologice și de dezvoltare sustenabilă a resurselor umane. Inovativitatea în învățare și dezvoltarea activității CDI constituie de asemenea componente importante în inventarul problematic abordat.

Conținutul și structura studiului au avut în vedere elementele definitorii din termenii de referință.

Obiectivele studiului au urmărit ca principale aspecte: a) reliefa provocărilor europene din domeniul educației și promovarea unei posibile perspective a politicii românești, pentru a beneficia de oportunitățile existente sau anticipate, în realizarea unui progres mai rapid al resurselor umane în

* **Valentina Vasile** este Director Științific la Institutul de Economie Națională, București și co-director la Centrul de Cercetări pentru Dezvoltare Durabilă (IEN-Universitatea Petru Maior Târgu Mureș).

Gheorghe Zaman este Membru Corespondent al Academiei, Cercetător științific la Institutul de Economie Națională.

Steliana Perț este cercetător asociat la Institutul Național de Cercetări Economice

Felicia Zarojanu este Director General al Școlii Române de Afaceri a Camerelor de Comerț și Industrie.

România; b) un sistem articulat al educației românești orientat spre performanțe, care facilitează mobilitatea profesională și dialogul intercultural; c) un sistem flexibil, cu o capacitate crescută de adaptare la cerințele prezente și de perspectivă ale societății, care sprijină dezvoltarea creativității și inițiativei, accelerând progresul cercetării și al inovației. S-a urmărit, pe de o parte, evidențierea tendințelor actuale și previzibile pe piața europeană a educației și cercetării și, pe de altă parte, analiza impactului asupra obiectivelor asumate și performanțelor României. În tratarea problematicii învățării pe tot parcursul vieții și a performanțelor acestui proces în cadrul acestui studiu s-a pornit de la provocările globalizării asupra educației și au fost avute în vedere evoluțiile la nivel UE în planul adâncirii și consolidării pieței unice, al promovării incluziunii sociale. S-a urmărit, de asemenea și identificarea tendințelor de reformare a modelului educațional în România, în special a relației acestuia cu performanțele piețelor, cu deosebire cu piața CDI și cu piața muncii, în contextul intensificării eforturilor pentru performanță și progres în educație și training⁹.

După prezentarea în primul capitol a politicilor educației în Uniunea Europeană, a similitudinilor și disparităților în sistemele naționale de educație precum și a impactului educației asupra Agendei Lisabona s-a făcut o prezentare amplă a reformei sistemului educațional din România. Aici abordarea problematică a avut în vedere prezentarea succintă a etapelor reformei pe cele trei componente majore ale sale și anume: reforma în învățământul preuniversitar, cea din învățământul universitar și elementele definerii ale formării continue. Pentru fiecare componentă a reformei s-a prezentat conținutul reformei și principalele etape, cu sublinierea disfuncționalităților în implementare, a restricțiilor și a neîmplinirilor. În capitolul trei al lucrării s-a urmărit evidențierea celor mai relevante aspecte ale performanțelor sistemului de educație românesc, bineînțeles având în vedere stadiul implementării reformelor. Scopul prezentării unora din indicatorii statistici specifici pe forme ale educației a fost de a puncta realizările și totodată riscurile în obținerea performanței în educație. Capitolul următor este dedicat analizei impactului educației asupra sistemului de CDI din învățământul superior din România. Informațiile disponibile ne-au permis o prezentare amplă a relației dintre educație și cercetarea universitară, avantajele și dezavantajele sistemului CDI generate de slăbiciunile sistemului de educație. De asemenea și în acest capitol a fost tratată performanța prin prisma unor indicatori statistici specifici. În finalul capitolului sunt prezentate o serie de concluzii care au ca scop asigurarea concordanței dintre țintele CDI universitare de la nivel european cu cele naționale, intensificarea aportului CDI universitar care să răspundă rapid și eficient nevoilor pieței și comunității de afaceri. Se subliniază necesitatea consolidării inter și transdisciplinarității în activitățile CDI universitare, ca urmare a noilor evoluții ale domeniilor științifice existente ca și a apariției de noi domenii ale științei și tehnologiei –nanotehnologii, dezvoltarea durabilă, energia verde, care să interfereze cu domeniile științelor socio-umane. Se propune implementarea de programe curriculare care să permită formarea deprinderilor de cercetare și formarea de calificări specifice încă din primul ciclu al studiilor de licență, precum și dezvoltarea colaborării dintre universități și firme inclusiv prin participarea la proiecte comune de cercetare. Sunt apoi prezentate o serie de concluzii și propuneri de îmbunătățire, de reformare a sistemului universitar al CDI, îmbunătățirea sistemului de finanțare, de evaluare, de management al CDI din învățământul superior.

Ultimul capitol prezintă pe larg elementele definerii necesare construirii unui sistem românesc de educație permanentă clar, concis, articulat între componentele sale de baza, deschis și flexibil pentru cererea pieței muncii, capabil să facă fața provocărilor globalizării piețelor și să permită dezvoltarea

⁹ În 2007 la Consiliul educației din 25 mai s-a stabilit un cadru coerent de urmărire a progreselor în atingerea obiectivelor Strategiei Lisabona în domeniul educației și trainingului, la care ne vom referi într-un paragraf special.

durabilă a capitalului uman. Pornind de la ideea necesității reconstruirii sistemului național al educației permanente s-au identificat elementele de continuitate și propunerile de reforma care pot să fie valorificate în noua construcție a sistemului. Se pornește de la premiza valorificării și potențării efectelor pozitive înregistrate și de la valorificare a potențialului existent. Se subliniază necesitatea cuplării reformei educației cu reformele din domeniul economic și din sfera serviciilor sociale pentru a asigura respectarea principiilor accesului liber la educație, reducerea inechităților și asigurarea egalității de șanse și oportunități. Se pornește de la ideea potrivit căreia un sistem performant al educației permanente trebuie să ia în considerare restricțiile fundamentale ale mediului economic și social și anume: efectele îmbătrânirii demografice asupra dimensiunii populației școlare pe grupe de vârstă, dinamica pieței muncii, ca volum și mai ales ca cerere de profesii și meserii ale viitorului, analiza nevoii de noi competențe și deprinderi în trunchiul de bază al deprinderilor de muncă, rata de creștere economică și nivelul actual și estimat al competitivității, mobilitatea lucrătorilor, necesarul și disponibilul de resurse, specificitățile zonale, regionale, naționale, creșterea complexității dezvoltării sociale și a interculturalității etc. Se au în vedere cele opt probleme cheie ale educației și formării profesionale în secolul 21 precum și promovarea triadei educație - CDI - producție ca motor și finalitate a perfecționării sistemului de educație permanentă. Se pune un accent deosebit pe necesitatea introducerii unui management intern eficient al unităților de învățământ și formare continuă, pe utilizarea metodelor moderne de DRU pentru formarea formatorilor și a corpului didactic, pe evaluarea calității educației.

Este nevoie nu numai de un nou design al sistemului național al educației permanente dar și o nouă atitudine în promovarea educației în România. Formarea unei noi culturi a educației și participarea activă a stakeholderilor pot asigura eficiența implementării sistemului național al educației permanente. Iar acesta trebuie să fie capabil să se plieze permanent pe cererea de competențe și cunoștințe a mediului de afaceri și pe cerințele de progres social și cultural, în comunități tot mai diversificate (socio-cultural și sub aspectul problemelor cu care se confruntă).

Studiul 3. Analiza evoluției și orientărilor Politicii Agricole Comune dintr-o perspectivă românească

**Autori* : Dr. Marioara Rusu - coordonator
Dr. Daniela Giurcă
Drd. Lucian Luca**

Pe parcursul a peste cincizeci de ani de existență, Politica Agricolă Comună s-a aflat într-un proces continuu de schimbare și ajustare. Astăzi, la mai puțin de patru ani de la ultima sa reformare, PAC se află din nou în fața unui proces de ajustare, acțiune cunoscută sub numele de „Health Check”. Astfel, după un deceniu de reforme structurale, legislative și instituționale, de restructurare economică și socială în vederea pregătirii aderării, sectorul agricol românesc trebuie să facă față unui nou context, cu un nivel crescut de interdependențe, care necesită un comportament strategic rațional și eficient.

Abordând o tematică de actualitate, **studiul își propune ca obiectiv principal** îmbunătățirea opțiunilor strategice ale sectorului agricol și ale ruralului românesc prin definirea poziției României în raport cu propunerile de îmbunătățire a PAC, acțiune care vizează, în principal, perioada 2008-2013.

Complexitatea subiectului abordat a necesitat utilizarea unei metodologii corespunzătoare, care a cuprins atât metode de analiză statistică cât și metode de analiză sociologică. Noutatea și „volatilitatea” subiectului a necesitat o documentare susținută pe întreaga perioadă de realizare a studiului.

În primul capitol, este prezentată „dependența de reformă” a PAC. Experiența reformelor anterioare a demonstrat că orice schimbare a urmat unui proces decizional lung și adesea anevoios. Astăzi, sub presiunea atât a schimbărilor de pe piețele agricole mondiale cât și a noului cadru politic datorat extinderii, PAC se află din nou în fața unui proces de ajustare. Dezbaterile asupra acestui subiect au început încă din 2005 și s-au concentrat pe probleme legate de continuarea reformei începută în anul 2003 și de îmbunătățirea implementării PAC. Deși o lungă perioadă de timp nu au fost făcute publice propuneri oficiale în acest sens, comisarul pentru agricultură a prezentat în diferitele sale discursuri o serie de aspecte privind direcțiile reformei, și anume: creșterea gradului de performanță, reducerea birocrăției, evaluarea eficienței și îmbunătățirea instrumentelor PAC, precum și evaluarea gradului de acordare a agriculturii UE la nevoile și așteptările societății.

La sfârșitul lunii noiembrie 2007 Comisia a supus dezbaterii publice un document în care își prezintă poziția referitoare la noua reformare a politicii agricole, și care vizează următoarele domenii: i) simplificarea schemei plății unice; ii) aplicarea sistemului eco-condiționalității ; iii) menținerea parțială a sprijinului cuplat; iv) limitarea sprijinului - introducerea unor limite de eligibilitate; v) intervențiile pe piețele agricole și controlul ofertei; vi) intervenția de piață în sectorul cerealiar; vii) eliminarea măsurii de scoatere temporară a terenurilor din circuitul agricol; viii) eliminarea cotelor de

* **Marioara Rusu** este cercetător științific II în cadrul Departamentului de Economie și Sociologie Rurală al Institutului de Economie Agrară – INCE, București. Principalele teme de cercetare abordate s-au concentrat pe problematica diagnozei spațiului rural și a politicilor de dezvoltare rurală.

Daniela Giurcă este coordonator al componentei de cercetare la Unitatea de Management a Proiectului Modernizarea Sistemului de Cunoaștere și Informare Agricolă MAKIS, finanțat de Banca Mondială.

Lucian Luca este cercetător științific la Institutul de Economie Agrară.

lapte după anul 2015; ix) alte măsuri de control a ofertei pentru furaje uscate, amidon, in și cânepă; x) managementul riscurilor; xi) schimbările climatice, biocombustibili, managementul apei și biodiversitatea; xii) întărirea pilonului al II-lea al PAC. Capitolul doi, face o succintă prezentare a propunerilor, așteptărilor și opiniilor privind aceste direcții.

Efectele previzibile asupra PAC generate de o serie de evenimente politice sunt prezentate în capitolul trei. Calitatea de membru al UE impune României o poziție activă în cadrul viitoarelor negocieri referitoare la reforma PAC, bazată pe principalele influențe asupra PAC care vor veni din direcția discuțiilor privind aprobarea bugetului UE, a semnării Tratatului de reformare și a posibilei încheieri cu succes a negocierilor Rundeii Doha, în scopul minimizării vulnerabilităților tipice unui nou stat membru al UE, al promovării unor politici agricole și rurale coerente.

Urmând succesiunea domeniilor din documentul prezentat de Comisie în capitolul patru s-a analizat punctual poziția pe care România ar putea să o adopte în viitoarele dezbateri și negocieri pentru schimbarea PAC. Astfel se pot contura următoarele direcții preliminare :

- având în vedere situația curentă și previzibilă a gestionării SAPS, cu 1,3 milioane de potențiali beneficiari, cea mai rațională abordare pe termen mediu ar fi susținerea continuării aplicării SAPS și în perioada 2011-2013, nefiind justificată o schimbare pentru o perioadă scurtă;
- având în vedere gradul de fezabilitate a controlului aplicării acestor standardelor de eco-condiționalitate este recomandabil ca România să insiste pentru cea mai mare simplificare posibilă a sistemului eco-condiționalității, deopotrivă în ce privește GAEC, dar preventiv și în cazul SMR, optând, dacă va fi cazul, pentru menținerea unor standarde mai complexe în regiunile unde sunt identificate unele nevoi specifice;
- pe fondul generalizării decuplării plăților directe, România ar trebui să fie deschisă spre opțiunea de a menține unele măsuri cuplate pentru bovinele la îngrășat în sistem extensiv în zonele montane după 2013, în cazul în care ar opta pe termen lung pentru o schemă unică de plată simplificată;
- susținerea pe termen lung a unor limite de eligibilitate trebuie luată în considerare astfel încât limita inferioară să nu transforme plățile directe în ajutor social complementar în mediul rural, după cum și reducerea limitei superioare în cazul fermelor foarte mari trebuie luată serios în considerare pe termen lung;
- România ar trebui să fie flexibilă în susținerea poziției referitoare la extinderea modelului de reformare a sistemului de intervenție aplicat în cazul porumbului și la alte cereale și menținerea unui sistem de intervenție numai pentru grâul destinat panificării;
- România ar trebui să susțină eliminarea scoaterii temporare a terenurilor din circuitul agricol și înlocuirea acestui instrument (în acțiunea lui de protejare a mediului) cu măsuri de dezvoltare rurală specifice nevoilor zonale;
- având în vedere problematica implementării sistemului cotei de lapte, România ar putea susține propunerea Comisiei pentru o creștere graduală a cotelor, deoarece potențialul productiv este semnificativ, iar investițiile care se vor face impun o astfel de creștere, propunând în același timp introducerea unor măsuri de susținere suplimentară pentru producătorii situați în zonele montane;
- de asemenea, România poate susține utilizarea unei părți din fondurile de dezvoltare rurală în scopul introducerii unor mecanisme de gestionare a riscurilor în agricultură;

Referitor la PAC și la măsurile de îmbunătățire propuse de Comisie, ultimul capitol prezintă opiniile, percepțiile și estimările unui număr de 41 specialiști în domeniul dezvoltării agricole și rurale cărora echipa de cercetare dorește să le mulțumească pentru aportul deosebit adus la realizarea acestui studiu.

Concluziile care se desprind din analiza răspunsurilor primite sunt următoarele:

- susținere foarte slabă se manifestă pentru măsuri care privesc reducerea intervenției pe piața cerealelor și de asemenea reducerea bugetului PAC;
- susținere medie există în cazul continuării SPUS după anul 2011, al scoaterii temporare a terenurilor din circuitul agricol, al renunțării la cota de lapte și a introducerii modulării obligatorii;
- susținere puternică există pentru stabilirea unor limite de eligibilitate în cazul acordării plăților directe, și în special a unor plafoane minime, pentru simplificarea regimurilor de piață și pentru introducerea unui mecanism comunitar de gestionare a riscurilor și crizelor;
- susținere foarte puternică se exprimă pentru următoarele măsuri: menținerea sistemului plăților directe; respectarea standardelor de eco-condiționalitate, dar într-o formă simplificată; echilibrarea axelor Pilonului 2; posibilitatea de cofinanțare a Pilonului 1; și susținerea noilor teme ale PAC sub Pilonul 2.

Analizând răspunsurile primite se conturează ideea că dacă România dorește să aibă o poziție coerentă în susținerea măsurilor de îmbunătățire a PAC propuse de Comisie, dar și a reformei mai profunde care va demara probabil după anul 2013, este absolut necesar să-și stabilească un obiectiv prioritar și în funcție de acesta să susțină sau nu anumite măsuri. Majoritatea opiniilor și percepțiilor specialiștilor care au răspuns acestei anchete converg către ideea că România nu are o politică agricolă proprie și acțiunile care se întreprind sunt circumscrise și dependente aproape în întregime de PAC. Sugestiile lor se îndreaptă în direcția adoptării unei politici agricole și de dezvoltare rurală în care obiectivele legate de PAC să fie doar o componentă, chiar dacă majoră, a unei abordări adaptate condițiilor concrete ale României.

Studiul 4. Spre o strategie europeană în bazinul Mării Negre. Cooperarea teritorială

Autori * **Prof. univ. dr. Adrian Pop - coordonator**
 Prof. univ. dr. Dan Manoleli

Obiectivul general al studiului este de a identifica provocările și oportunitățile, prezente și de perspectivă, din regiunea Mării Negre, de a particulariza rolul cooperării teritoriale, implicațiile și riscurile acesteia, în regiunea Mării Negre, de a elabora propuneri de politici, menite a răspunde noilor provocări, în vederea schițării unei strategii europene în regiunea Mării Negre, cu accent pe rolul ce ar reveni României în cadrul acesteia.

În accepțiunea Comisiei Europene, regiunea Mării Negre reprezintă o zonă distinctă, ce reunește 10 state: 6 state riverane – Bulgaria, România, Ucraina, Federația Rusă, Georgia și Turcia – și 4 state pe care istoria, proximitatea și legăturile strânse cu bazinul Mării Negre – Armenia, Azerbaidjan, Republica Moldova și Grecia le recomandă ca actori relevanți în zonă. Ca nouă frontieră sud-estică a UE, regiunea Mării Negre se constituie, prin populația sa de aproape 200 de milioane de locuitori, într-o uriașă piață pentru exporturile Uniunii Europene. Zonă de tranzit a petrolului și gazului natural din Asia Centrală și Orientul Mijlociu către Europa, regiunea Marea Neagră reprezintă totodată veriga de legătură a unei ***axe geopolitice și geoeconomice emergente Marea Mediterană - Marea Neagră - Marea Caspică***. Nu în ultimul rând, ea este o zonă de trafic ilicit, crimă organizată și terorism, precum și o platformă pentru operații militare, de reconstrucție și stabilizare în Afganistan, Irak și, posibil Iran. În același timp, regiunea se prezintă ca o zonă-tampon de îngemănare a culturilor și civilizațiilor ortodoxă, islamică și occidentală.

Odată cu accesarea României și Bulgariei în Uniunea Europeană, situația se prezintă astfel în regiunea Mării Negre: trei țări sunt state membre ale UE – Grecia, România și Bulgaria; o țară este candidată la integrarea în UE – Turcia; cinci țări sunt acoperite de Politica Europeană de Vecinătate (PEV), fără a li se oferi însă perspectiva certă și un calendar al accederii în Uniune – Republica Moldova, Ucraina, Georgia, Armenia și Azerbaidjan; iar o țară cheie beneficiază de un parteneriat strategic cu UE – Federația Rusă. Prin urmare, UE are relații contractuale de un tip sau altul cu toate țările regiunii. Principalele vulnerabilități cu care se confruntă regiunea rămân diferențele marcante dintre țările situate în partea occidentală a bazinului Mării Negre și cele situate în partea orientală a acestuia, stadiile diferite de dezvoltare ale țărilor ce compun regiunea și lipsa unei autentice identități regionale.

Cooperarea regională este creditată a dispune de un important potențial pentru disiparea noilor linii potențiale de divizare rezultate în urma extinderii NATO și UE în regiunea Mării Negre și a avea un impact pozitiv asupra securității energetice și a celei ecologice, precum și a combaterii noilor amenințări transnaționale la adresa securității, între care terorismul și proliferarea armelor de distrugere în masă, traficul ilicit de droguri, arme mici și ușoare și material nuclear fisionabil, migrația ilegală și traficul de ființe umane dețin un loc precumpănitor.

* **Adrian Pop** este profesor universitar la Facultatea de Științe Politice a Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA), profesor asociat la Facultatea de Istorie a Universității București, director științific al Fundației EURISC, membru al Consiliului Științific al Institutului Național pentru Memoria Exilului Românesc (INMER).

Dan Manoleli este profesor universitar la Universitatea Ecologică din București, profesor asociat la Școala de Științe Politice și Administrative și la Universitatea din București.

Sinergia Mării Negre sintetizează viziunea UE asupra cooperării cu țările regiunii Mării Negre. Ea trebuie privită ca o inițiativă complementară politicilor existente în regiune care se va focaliza pe nivelul regional, ce lipsea până acum abordării precumpănitor bilaterale a PEV, în intenția impulsivării cooperării atât în cadrul regiunii Mării Negre, cât și între regiunea Mării Negre și UE. Totodată, inițiativa va lua în considerare și alte programe de cooperare regională susținute de organizații internaționale sau de terțe țări în zonă. Într-o primă etapă, *Sinergia Mării Negre* își va îndrepta atenția spre acele aspecte și sectoare de cooperare care reflectă priorități comune și unde prezența și sprijinul UE sunt deja semnificative: *democrație, respectarea drepturilor omului și buna guvernare; gestionarea circulației și ameliorarea securității; conflicte „înghețate”; energie; transporturi; mediu; politica maritimă; pescuit; comerț; rețele de cercetare și educație; știință și tehnologie (S&T); ocuparea forței de muncă și afaceri sociale; dezvoltarea regională*. Comisia Europeană consideră că un rol deosebit de important în implementarea obiectivelor sale în regiunea Mării Negre revine cooperării transfrontaliere și actorilor locali ai societății civile.

În condițiile în care aproape jumătate din importurile de energie ale Europei urmează să traverseze regiunea în anii ce vin, Marea Neagră devine o zonă de tranzit crucială pentru UE. De aceea, o provocare strategică deosebită pentru regiunea Mării Negre vizează capacitatea acesteia de a juca rolul de verigă de legătură în transportul resurselor energetice eurasiatice către consumatorii Uniunii Europene.

Problema reducerii energiei obținute din combustibilii fosili a devenit o provocare mondială. Și UE a stabilit ținte specifice pentru curentul electric regenerabil, ce urmează a alcătui 22,1% din totalul producției de electricitate până în 2010. Cu o determinare mai mare sau mai mică, statele din zona Mării Negre au început și ele să facă apel la sursele energetice regenerabile.

România se pronunță pentru accelerarea dezvoltării proceselor participative la nivelul regiunii extinse Mării Negre. Premisele pentru declanșarea unui asemenea proces de accelerare au fost create prin lansarea **Forumului Mării Negre pentru Dialog și Parteneriat** ca platformă regională menită să ofere cadrul pentru amplificarea interacțiunilor multidimensionale între toate categoriile de actori la nivel regional.

România dorește reforma și eficientizarea OCEMN, dar în același timp consideră că o „piață a cooperării regionale” va duce la eficientizarea proceselor de cooperare existente.

În lupta împotriva criminalității transfrontaliere în plan regional, **Centrul Regional pentru Combaterea Infraționalității Transfrontaliere (Centrul SECI)** de la București poate avea un rol esențial, el fiind un important contributor la securitatea statelor din Sud-Estul Europei și fiind considerat instrumentul adecvat pentru transferul de experiență și bune practici în regiunea Mării Negre. Pentru potențarea impactului **Centrului SECI** în regiunea extinsă a Mării Negre se impune conectarea sa și cooperarea sa permanentă cu **Centrul de Informare și Coordonare al Frontierei Mării Negre** de la Burgas, Bulgaria.

În planul monitorizării permanente, studierii sistematice și înțelegerii adecvate a evoluțiilor geopolitice extrem de dinamice din regiunea extinsă a Mării Negre, care să ofere expertiza necesară fundamentării deciziilor politică externă și de securitate, ar fi utilă crearea unui **Institut de Geopolitică Regională** la București. Înființarea unui institut cu profil geopolitic regional explicit s-ar putea constitui într-un *element coagulator al eforturilor de susținere, în plan academic, a noii politici externe pro-active a României în regiunea Mării Negre*.

Pentru studierea impactului schimbărilor climatice asupra regiunii Mării Negre ar fi necesară înființarea în România a unui **Centru Regional pentru Studierea Adaptărilor la Schimbările Climatice**.

Odată cu aderarea la UE, România, ca stat membru, are obligația de a oferi asistență tehnică țărilor care au nevoie să adopte standarde cât mai apropiate de cele ale UE. Domeniile în care s-ar putea implica România pentru transferul de expertiză către alte state riverane ale Mării Negre sunt afacerile europene, educația și asistența pentru dezvoltare.

Pe lângă activități de lobby pentru modificarea la Convenției de la București privind protecția Marii Negre împotriva poluării și aderarea UE la aceasta, România poate întreprinde acțiuni de sensibilizare a factorilor decidenți de la Bruxelles în vederea statuării, împreună cu Comisia Europeană, a unui cod de bune practici în domeniul mediului.

România, în calitate de țară a frontierei externe răsăritene a Uniunii, țară inclusă în rețelele transnaționale ale crimei organizate și țară de tranzit și, într-o mai mică măsură, de destinație pentru migrații proveniți din Asia (cei mai mulți) și Africa (o parte din ei), este chemată să își aducă contribuția la o mai bună gestionare a frontierelor UE, inclusiv prin aplicarea *Abordării Globale a Migrației* țărilor PEV partenere cu care România se învecinează nemijlocit – Ucraina și Republica Moldova.

Recomandări cu caracter general

România ar trebui să se implice mai mult în promovarea dialogului Uniunii Europene cu vecinii și în dezvoltarea programelor TRACECA și INOGATE și Inițiativei BAKU.

Ca stat membru, România poate apela la instrumentele UE pentru a aduce beneficii economice statelor din zonă nemembre prin Acorduri de Liber Schimb, Preferințe Comerciale Autonome și alte stimulente.

Recomandări privind transferul de experiență

În condițiile obligativității asistenței pe care România și Bulgaria, ca state membre ale UE, trebuie să o asigure din bugetul național de asistență tehnică (0.11 % – Bulgaria și 0.58 % – România), cele două noi state membre ale UE pot transfera expertiza de care dispun în domeniul afacerilor europene către statele riverane terțe din RMN, utilizând întreaga gamă a instrumentelor puse la dispoziție de UE, inclusiv twinning-ul.

România și Polonia, ca state membre UE de frontieră la Marea Neagră și Marea Baltică, ar putea să pună bazele unui parteneriat special în format 2+2 pentru transfer de experiență în domeniile reformei sectorului de securitate și democratizării instituționale către țările PEV din imediata lor vecinătate, Moldova și Ucraina.

Recomandări privind transportul maritim

În contextul dezvoltării securității transportului intermodal ar fi foarte util dacă România ar iniția mese rotunde și întâlniri cu sprijinul UE pentru reducerea congestiei traficului și îmbunătățirea transparenței în sistemul de transport maritim. Totodată, la nivel național, România va trebui să aibă în vedere ca orice proiect propus să se încadreze în politica decongestionării traficului și asigurării securității acestuia.

Cât privește transparența și îmbunătățirea instrumentelor de asigurare a mijloacelor de intervenție în caz de necesitate, România poate propune un sistem de taxare proporțională pe transport pe apă și prin

conduce, calculat în funcție de volum și riscuri de poluare, oarecum asemănător cu cel pentru Schema Europeană de Comercializare a emisiilor.

Deși documentele UE nu prevăd transformarea EMSA (*European Maritime Safety Agency*) într-o gardă de coastă operațională a UE, gărzile de coastă naționale, inclusiv cea românească, vor trebui să împărtășească instrumentele tehnice și operaționale și resursele materiale în vederea cooperării pe probleme de securitate. România poate propune introducerea unei măsuri legislative cu privire la Marea Neagră, în sensul celor de mai sus, în pachetul de măsuri din cadrul proiectelor ERICA I și II.

Recomandări privind învățământul și educația

România ar putea propune acceptarea creditelor transferabile, recunoașterea stagiilor și studiilor, precum și planuri de învățământ comune în cadrul instituțiilor de învățământ din RMN (inclusiv licențele și masteratele cotutoriate). De asemenea, România poate oferi burse și stagii de formare în domeniul educației și asistenței pentru dezvoltare statelor terțe din regiunea Mării Negre. Ar trebui să se creeze posibilitatea ca voluntari din țările regiunii Mării Negre, selectați din organizații neguvernamentale, să poată fi instruiți în România pentru a face față unor accidente de tipul scurgerilor de petrol în mare sau altor urgențe civil-militare, precum cutremurele, inundațiile și fenomenelor climatice extreme.

Recomandări privind turismul

România poate propune ca în țările riverane și în cele care au schimburi comerciale pe regiuni în domeniul resurselor biologice halieutice să se facă o hartă a bonității și fezabilității fermelor de acvacultură, iar regulile de control sanitar-veterinar care ar urma să însoțească activitatea acestora să fie fixate într-un protocol.

Recomandări privind gestionarea conflictelor înghețate

UE ar trebui să analizeze oportunitatea lansării unei misiuni civile polițienești în Transnistria, ce s-ar constitui într-o primă misiune PESA în spațiul ex-sovietic. Urmând modelul misiunii UE în Bosnia și Herțegovina, la această misiune ar putea să participe atât state UE – între care ar trebui să se numere și România, ca stat al frontierei externe a Uniunii –, cât și țări terțe cu interese directe în zonă, precum Federația Rusă și Ucraina.

Recomandări privind migrația

La nivelul diseminării de bune practici, experiența proceselor Söderköping și Budapesta, precum și a Inițiativei Regionale pentru Migrație, Azil și Refugiați (*Migration Asylum Refugee Regional Initiative – MARRI*) ar trebui utilizată în mai mare măsură.

Statele membre UE și țările terțe din regiunea Mării Negre sunt egal interesate de lansarea unor programe de migrație circulară și încheierea unor parteneriate de mobilitate. Un parteneriat de mobilitate pilot poate să fie implementat prioritar în Republica Moldova.

Recomandări privind combaterea criminalității organizate transfrontaliere

Este necesară o mai bună coordonare a eforturilor României, Moldovei și Ucrainei în combaterea diverselor forme de criminalitate organizată, care ar putea fi realizată în cadrul OCEMN, luând drept bază protocolul suplimentar de cooperare în domeniu semnat de miniștrii de interne ai statelor membre ai organizației.

Recomandări privind gestionarea frontierelor

România trebuie să continue implementarea măsurilor impuse de acquis-ul Schengen și statutul său de frontieră externă răsăriteană a UE. Pe lângă perfecționarea sistemului de management integrat al frontierelor sale, România poate să își manifeste disponibilitatea de a participa la cea de a doua etapă (2008-2009) de derulare a misiunii EUBAM, aducându-și astfel contribuția la implementarea strategiei de securitate a UE în zonă.

Recomandări privind înființarea de structuri instituționale noi

România ar trebui să materializeze propunerea de a se înființa un Centru Regional de Cercetări pentru Adaptare la Schimbările Climatice, pe tipicul Bazelor de Cercetare cu Utilizatori Multipli finanțate de Ministerul Educației și Cercetării, care să utilizeze personal multinațional de înaltă calificare, după modelul Agenției Internaționale pentru Energie Atomică.

România ar trebui să analizeze posibilitatea înființării unui Institut de Geopolitică Regională la București, sub egida Academiei Române și Parlamentului României, ca element coagulator al eforturilor de susținere, în plan academic, a noii politici externe pro-active a României în regiunea Mării Negre și factor de lobby în favoarea promovării strategiei europene în regiune.

Studiul 5. Tendințe de armonizare fiscală la nivelul Uniunii Europene.

Provocări pentru România

Autori* : Conf. univ. dr. Dragoș Negrescu - coordonator
Drd. Anton Comănescu

Adoptarea la nivel comunitar de reguli referitoare la natura și utilizarea instrumentelor fiscale nu este simpla expresie a unui proces mecanic de extindere continuă a frontierelor *acquis*-ului comunitar. În primul rând, ea este necesară pentru a nu stânjeni exercitarea “celor patru libertăți” care dau substanță conceptului de “piață unică”. Apoi, reguli fiscale adoptate la nivel comunitar sunt necesare și pentru a limita distorsiunile care pot interveni în alocarea veniturilor fiscale între statele membre UE. Funcționarea corectă a pieței interne unice reclamă și nedistorsionarea condițiilor de concurență, în sensul ca deciziile legate de circulația persoanelor și capitalurilor să nu fie influențate de regimurile de impozitare aplicabile, deziderat cunoscut sub numele de „neutralitate fiscală”. În fine, valorificarea economiilor de scală poate fi limitată prin măsuri care generează obligații fiscale suplimentare de pe urma efectuării de concentrări economice trans-frontieră sau a dublei impozitări.

Este, de aceea, necesară găsirea de soluții, generic subsumate conceptului de “armonizare fiscală”, care presupune punerea în acord a unor sisteme fiscale naționale, realizându-se un întreg ordonat și coerent, fără însă ca părțile sale componente să fie identice. Gradul de armonizare realizat până în prezent în UE variază în funcție de tipul de impozit vizat și de parametrii impozitelor respective. Cel mai înalt grad de armonizare a fost realizat în domeniul impozitelor indirecte, deoarece diferențele între acestea determină prețuri diferite la consumator, deci segmentează piețele naționale. În general, se consideră că măsurile de armonizare legate de bazele de impunere au o prioritate netă față de măsurile de armonizare legate de ratele de impunere.

Progresele reglementărilor comunitare referitoare la impozitele directe sunt constrânse puternic de existența regulii unanimității. Această regulă are valoare pentru statele care au situații extreme sau apropiate de extreme în materia respectivă. Dată fiind situația României, apropiată de mediană, precum și puterea ei de vot (și, implicit, de blocaj) ne putem aștepta ca ea să fie foarte adesea în situația de a găsi o minoritate de blocaj pentru a evita introducerea de reglementări care nu îi convin. Ușurarea luării deciziilor prin mecanisme specifice „metodei comunitare” este preferabilă *statu-quo*-ului și pentru că, în mod paradoxal, acesta este ... dinamic. Metodele alternative de avansare pe calea unei anumite armonizări fiscale, în afară de faptul că generează un *acquis* de calitate mai slabă (ceea ce nu ar trebui să fie lipsit de importanță din punctul de vedere al niciunui Stat Membru), tind să nu îi fie favorabile României.

Va fi nevoie de un proces sistematic și de durată pentru luarea în considerare cu responsabilitate a jurisprudenței CEJ de către instanțele din România. Mai mult decât atât, un proces de o mult mai mare anvergură va fi necesar pentru adaptarea comportamentului autorităților fiscale la ansamblul surselor de drept comunitar. În prezent se constată o puternică inerție din partea autorităților fiscale române

* **Dragoș Negrescu** este Conferențiar universitar la Academia de Studii Economice București și Consilier al Viceguvernatorului Băncii Naționale a României.

Anton Comănescu este economist în cadrul Băncii Naționale a României.

care ignoră, uneori în mod deliberat, jurisprudența CEJ, bazându-se pe slaba eficiență a instanțelor în ceea ce privește racordarea la cazuistica europeană.

O problemă interesantă o constituie și măsura în care România ar trebui să fie dispusă a își asuma obligații suplimentare în condițiile unei eventuale utilizări a mecanismului „cooperării întărite” pentru convenirea, între un subgrup de State Membre, a unor reguli mai cuprinzătoare în domeniul impozitelor directe. Trebuie reținut că dezavantajele aderării ulterioare la o asemenea inițiativă sunt importante deoarece „fondatorii” unei “cooperări întărite” stabilesc regulile, pe care cei care aderă ulterior la acest mecanism sunt nevoiți să și le însușească. Presupunând că un grup de State Membre convin asupra unei anumite armonizări a ratelor și bazelor de impunere, iar acest grup constă în țări cu niveluri înalte de impozitare, este de așteptat ca ratele armonizate convenite să fie foarte ridicate din perspectiva celorlalte țări, ceea ce se traduce prin nevoia sporirii abrupte a poverii fiscale din aceste țări în cazul în care se aliniază aceleiași regim.

Admițând că s-ar putea ajunge la deciderea prin vot cu majoritate calificată a ratei minime de impunere, el ar trebui să se situeze aproximativ la nivelul impozitului cel mai mare dintre țările care compun cea mai probabilă minoritate de blocaj, adică a țărilor cu cele mai mici rate de impunere. Având în vedere nivelurile actuale ale ratelor de impunere din UE, care au cunoscut reduceri substanțiale în ultimii ani, este puțin probabil ca o eventuală armonizare să se producă la un nivel sensibil mai ridicat decât rata actuală aplicată în România. Există numeroase motive pentru care un asemenea nivel nu ar avea de ce să creeze dificultăți României, putând chiar să determine sporirea încasărilor bugetare. Mai trebuie subliniat că efectele pozitive ale ratelor de impunere asupra intrărilor de investiții externe directe, de care România va continua să aibă nevoie în condițiile insuficienței economisirii interne și a necesităților încă semnificative de tehnologie și know-how managerial, se exercită întotdeauna “la margine”, adică în condițiile în care alți factori de atractivitate a unui amplasament investițional sunt constanți. Studiile empirice întreprinse sunt aproape unanime în a releva că alți factori decât nivelul impozitării sunt mai importanți pentru investițiile externe: capacitatea de absorbție a pieței, costul și calitatea mâinii de lucru, infrastructura. Or, pentru o țară ca România, care are un foarte bun potențial de valorificare a primilor doi factori amintiți mai sus, nu există motive convingătoare de a apăsa pârghia impozitării în același fel în care o fac alte țări comunitare. Dezavantajul locațional major al României ține în primul rând de infrastructură, or încasări bugetare sporite – pe care le-ar permite, între altele, și majorarea ratei de impunere – ar putea ajuta la micșorarea acestui handicap. Altfel spus, utilizarea pârghiei impozitării pentru a dezvolta infrastructura și a atrage pe această cale investiții externe superioare este preferabilă angajării într-o cursă către impozite mai mici, care să atragă capitalul străin prin, în ultimă instanță, transferuri indirecte de la bugetul public destinate măririi randamentului capitalului investit în România de corporațiile transnaționale.

România are un interes important în soluționarea (sau, cel puțin, minimizarea) problemelor care decurg din varietatea excesivă a regulilor de impunere din Statele Membre. Aceasta întrucât administrarea impozitelor pe venitul corporațiilor este foarte vulnerabilă la două dintre implicațiile acestei diversități: posibilitățile mari de “evitare fiscală” pe care le au, în aceste condiții, contribuabilii corporativi multinaționali și problemele de dublă impunere care pot apărea. Vulnerabilitatea României la aceste probleme este amplificată de ponderea importantă a companiilor multinaționale în sectorul întreprinderilor și de riscul ca, în absența unor reguli “comunitarizate”, tentativele de a controla mai ferm cele două fenomene negative menționate mai sus prin norme naționale să dea naștere în dispute aduse de contribuabili în fața CEJ, unde combinația între experiența inerent redusă a autorităților fiscale de a gestiona problematica în deplin acord cu *acquis*-ul existent și exercițiul îndelungat al

corporațiilor transnaționale în contestarea cu succes a regulilor naționale de impunere este susceptibilă să ducă mai ales la rezultate negative pentru România.

Cele două inițiative ale Comisiei, privitoare la bazele de impunere, care se află la ora actuală în dezbatere, **sunt aplicarea impozitării după regulile țării de origine (HST) și baza comună consolidată de impunere (CCCTB).**

Există motive serioase pentru ca **poziția României** față de HST să fie negativă, justificând atât neparticiparea sa la exercițiul-pilot preconizat de Comisie în Comunicarea sa din decembrie 2005, cât și, ulterior, după încheierea fazei experimentale, opoziția față de generalizarea și formalizarea sa prin legislație secundară. Astfel, această “versiune fiscală” a principiului recunoașterii reciproce implică, de fapt, transferul poverii pe care o presupune conformarea cu un set de 27 de legislații fiscale naționale de la nivelul contribuabililor la cel al autorităților fiscale, care trebuie să aibă cel puțin capacitatea de a verifica dacă contribuabilul din propria jurisdicție care s-a prevalat de dreptul de a utiliza legislația sa din țara de origine o interpretează și o aplică corect. Pentru o țară confruntată cu constrângeri reale (de ordin obiectiv, dar și subiectiv) în dezvoltarea unei administrații fiscale foarte eficiente, cum este și cazul României, o atare variantă nu este convenabilă.

În al doilea rând, devreme ce numărul și importanța întreprinderilor străine care activează în România este disproporționat de mare în raport cu numărul întreprinderilor românești cu activitate directă în spațiul comunitar, aplicarea HST ar face ca domeniul acoperit de regulile fiscale românești să se îngusteze foarte mult. Pierderea de suveranitate fiscală care decurge de aici este puțin acceptabilă, devreme ce ea nu s-ar produce în favoarea unor reguli stabilite la nivel comunitar, asupra formulării cărora România ar avea un cuvânt de spus, ci în favoarea regulilor fiscale din alte țări, edictate în contexte naționale particulare și având priorități diferite de cele ale României.

În ceea ce privește adoptarea unei baze consolidate comune de impunere (CCCTB), cea mai adecvată poziție pentru România este cea a unei disponibilități condiționate. Disponibilitatea de principiu decurge din faptul, menționat mai sus, că o inițiativă precum CCCTB poate soluționa probleme cu care administrația fiscală românească se va confrunta tot mai mult de acum înainte, fără perspective favorabile de a le rezolva în propriul avantaj. Din același motiv, poziția României față de varianta în care CCCTB ar urma să se aplice pe baze voluntare ar trebui să fie negativă.

În fine, CCCTB ar fi o alternativă preferabilă soluționării “discrete”, prin Directive punctuale, a diferite probleme decurgând din diversitatea regulilor fiscale naționale. Astfel, de exemplu, soluționarea definitivă și “holistică” a problemelor compensării trans-frontieră a pierderilor fiscale pe care o oferă CCCTB este net superioară paliativelor pe care le-ar furniza adoptarea inițiativei Comisiei de a reglementa această problemă printr-o directivă dedicată.

Miza cea mai importantă, de natură să determine acordul sau respingerea legiferării la nivel comunitar a acestei modalități de armonizare a bazelor de impunere la nivel comunitar, ține de cheia de alocare a bazei de impunere consolidate între jurisdicțiile fiscale ale Statelor Membre. Există motive ca România să susțină alocarea în funcție de indicatori microeconomici, deoarece, în condițiile nivelului redus al PIB, cei macroeconomici ar dezavantaja-o. O astfel de preferință are și justificarea că indicatorii microeconomici sunt mult mai adecvați pentru acest exercițiu. Există o varietate foarte largă de chei de repartizare care pot fi stabilite în funcție de indicatorii microeconomici, iar examinarea lor individuală ar fi fastidioasă. De aceea, la examinarea acestei probleme trebuie să se plece de la variantele cel mai probabil să obțină acceptul mai larg al Statelor Membre, variante care – în principiu – sunt cele care oferă cele mai mari posibilități tranzacționale, adică cele care includ mai mulți factori. O variantă bazată de capital, forță de muncă și vânzări este cea mai probabilă, deoarece include din

pornire un element de contrabalansare a intereselor producătorilor neți și, respectiv, consumatorilor neți. Factorul capital nu este inerent avantajos pentru România, dar, având în vedere justificarea sa conceptuală incontestabilă, nu este realistă așteptarea ca acesta să poată fi exclus din vreo formulă. În aceste condiții, devreme ce România nu poate concura la nivelul ratelor de impunere cu o serie de alte State Membre mici (precum Irlanda și Cipru), ar trebui obținută excluderea din acest indicator a celor mai mobile active, cum sunt în primul rând activele intangibile.

Factorul forță de muncă este extrem de avantajos pentru România în ipostaza “număr de angajați”, dar dezavantajos în ipostaza “fond de salarii”. Soluția optimă ar fi, așadar, ca acest factor să fie luat în considerare exclusiv prin prisma indicatorului “număr de angajați”, putându-se accepta, în schimbul unor compensații corespunzătoare, o definiție duală, dar în care indicatorul “număr de angajați” să aibă o pondere cel puțin egală cu cea a indicatorului “fond de salarii”. În fine, factorul “vânzări” trebuie să fie calculat pe baza dimensiunii acestui indicator la locul de destinație și în niciun caz la origine.

Ponderarea celor trei factori este, desigur, la rândul ei, extrem de importantă, iar interesul României ar fi ca factorii care o avantajează să fie relativ mai bine reprezentați. Din punctul de vedere al considerațiilor de echilibru al concesiilor, dar și în lumina precedentului existent în Statele Unite, cea mai probabilă modalitate de ponderare anvizajabilă este însă “formula Massachusetts”, în care cei trei factori ar avea ponderi egale.

Împreună cu celelalte State Membre care au aderat la UE în cursul actualului deceniu, România a fost plasată de la bun început într-o situație asimetrică față de ceilalți membri ai UE. În vreme ce aceștia din urmă sunt supuși unui *acquis soft*, rezultat dintr-un Cod Conduită (privind impozitarea afacerilor) neobligatoriu legal, deci nejustificabil în fața CEJ, și pus în aplicare pe baza recomandărilor unui Grup de Lucru și a rezoluțiilor Consiliului, în care statele “în defect” își pot apăra pozițiile și pot iniția tranzacții de tip *log-rolling* cu alte State Membre, noii membri ai Uniunii au trebuit, în cadrul negocierilor de aderare, să subscrie la angajamente constrângătoare legal de eliminare a unor măsuri fiscale de genul celor incriminate de Codul de Conduită. Această asimetrie nu este însă necesarmente dăunătoare și ar putea fi utilizată în continuare în avantajul României: fiind actualmente într-o situație mai corectă din punctul de vedere al măsurilor de concurență fiscală dăunătoare decât mai multe vechi state membre, România, ca și alte țări care au aderat recent, pot și trebuie să utilizeze pârghia Codului de Conduită pentru a determina efectuarea de corijări, similare celor pe care le-au făcut ele însele, ale stimulentele fiscale cu externalități negative care mai sunt încă aplicate de țări din UE-15.

În ceea ce privește trecerea la **aplicarea „principiului originii” pentru colectarea TVA**, ea este singura opțiune rezonabilă dacă se dorește frânarea expansiunii unui fenomen care generează o enormă irosire de resurse: fraudă fiscală. În consecință, apare necesitatea instituirii unui sistem de redistribuire la nivel comunitar a încasărilor din TVA. Un asemenea sistem ar putea să comporte, fie o compensare “micro”, bazată pe documentarea tranzacțiilor intra-comunitare, fie o compensare “macro”, bazată pe date statistice privind consumul agregat și comerțul intracomunitar. Atâta vreme cât România va continua să înregistreze deficite comerciale în schimburile cu partenerii din UE, iar administrația sa fiscală va continua să fie relativ inefficientă, alegerea unui sistem de compensare “macro”, bazat mai ales pe date de producție și consum, îi va fi *a priori* mai favorabil.

Studiul 6. Multilingvism și dialog intercultural în Uniunea Europeană.

O viziune românească

Autori* : Conf. univ. dr. Radu Carp – coordonator
Drd. Manuela Nevaci
Conf. univ. dr. Mariana Nicolae
Drd. Camelia Runceanu
Prof. univ. dr. Nicolae Saramandu

Studiul propune o viziune interdisciplinară asupra temei de cercetare abordate dinspre domeniile de activitate ale autorilor, respectiv științe politice, lingvistică și comunicare de afaceri, fiind unul din primele studii academice asupra multilingvismului în România ca stat membru al UE.

Studiul abordează aspectele majore ale cercetării structurându-se în următoarele capitole: prezentarea efectelor extinderii Uniunii Europene asupra diversității lingvistice și culturale în capitolul unu, o discuție asupra multilingvismului în context european în capitolul doi, în capitolul trei o prezentare sintetică a promovării instituționale a multilingvismului în UE, în capitolul patru analizarea unor aspecte legate de drepturile cetățeanului european și influența multilingvismului asupra lor, promovarea dialogului intercultural în UE în capitolul cinci și se încheie cu o întrebare referitoare la existența unei direcții în vederea lansării unei politici europene a culturii în capitolul șase, întrebare care își găsește parțial răspunsul în interiorul capitolului respectiv, dar și în recomandările pe care autorii le fac.

Primul capitol prezintă extensiv peisajul lingvistic contemporan subliniind că în Europa sunt reprezentate în prezent, în grade diferite, aproape toate familiile de limbi de pe glob, cu excepția familiilor australiană, papua și khoisană. De asemenea, capitolul unu face distincția între limba oficială de stat și limba națională prin care se desemnează limba oricărei naționalități al cărei uz este recunoscut legal în statul în care trăiesc membrii săi, în această accepție un stat putând avea mai multe limbi naționale.

Modul de protecție locală, regională și națională a limbilor este prezentat prin activitățile unei organizații non-guvernamentale transnaționale, *Biroul European pentru Limbi mai puțin Utilizate*, dar și prin prevederile Consiliului European, reglementate prin Carta Europeană a Limbilor Regionale sau Minoritare. Instituțiile UE și provocarea multilingvismului – cazul Parlamentului European, definirea normativă și non-normativă a valorilor comune europene și interpretarea termenilor care desemnează valorile comune europene în funcție de contextul lingvistic, precum și problemele generate de echivalența lingvistică a termenilor folosiți în documentele de bază ale UE în limbile oficiale sunt aspecte prezentate pe larg în capitolul unu al studiului. Este încercată și o definire a conceptului de

* **Radu Carp** este Conf. univ. dr., Facultatea de Științe Politice, Universitatea București

Manuela Nevaci este Cercetător științific III, dr., Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române.

Mariana Nicolae este Conf. univ. dr., Facultatea de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice, București.

Camelia Runceanu este doctorand al Univ. București/Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, Paris.

Nicolae Saramandu este Prof.univ.dr., Facultatea de Litere, Universitatea din București ; Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan – Alexandru Rosetti” al Academiei Române.

identitate europeană, dar complexitatea situațiilor implicate face imposibilă definirea unei identități europene la acest moment, considerându-se că respectul alterității este chiar esența proiectului european.

Autorii demonstrează că, din punct de vedere strict normativ, diversitatea lingvistică nu face parte din valorile comune europene, recomandând însă ca respectul acordat diversității lingvistice să fie garantat prin măsuri având o intensitate egală cu cele prin care sunt garantate acele valori care sunt considerate a fi valori comune europene.

Tot în capitolul unu autorii trec în revistă dificultățile de traducere ale textelor documentelor instituțiilor UE și prezintă mecanismul comunitar multilingv de comunicare instituțională. S-au dezvoltat proceduri care garantează calitatea traducerilor prin revizie, verificare și supraveghere și printr-un mecanism continuu de formare și informare a traducătorilor.

După definirea multilingvismului în prima parte a capitolului doi, se prezintă forme de diseminare a multilingvismului în domeniile educației și în sectorul audiovizual, se trec în revistă aspecte legate de învățarea limbilor în învățământul universitar și preuniversitar, se fac referiri la raportul public – privat în învățarea limbilor și se prezintă rolul certificatelor de competență lingvistică pe piața muncii europene subliniindu-se că importanța comunicării în alte limbi este inclusă printre cele opt competențe principale ale învățării continue. Grupul de lucru pentru limbi, înființat încă din 2002 în cadrul programului *Education and Training 2010*, reunește oficialități responsabile pentru politicile din domeniul limbilor în statele membre și se întâlnește regulat pentru a schimba informații și defini bune practici. Autorii evidențiază faptul că în UE multilingvismul este promovat în mod direct, explicit, prin portalul „Europa și multilingvismul”, dar și în mod indirect prin politici și programe al căror scop primar este altul, dar care nu se pot derula decât printr-o cunoaștere a mai multor limbi. Printre strategiile indirecte de promovare a multilingvismului prin *edutainment* sunt programele MEDIA și postul de televiziune EuroNews.

Tot în capitolul doi sunt analizate modalități de promovare a limbii române ca limbă de studiu în statele membre UE și se concluzionează că există o reală și evidentă lipsă de date asupra furnizorilor de servicii lingvistice în România, iar atunci când există, ele sunt fragmentate împiedicând formarea unei imagini coerente, de ansamblu, cu privire la diversitatea ofertelor de pe piață. Autorii recomandă inițierea unui studiu care ar contribui atât la cunoașterea situației românești în vederea adoptării de strategii de dezvoltare la nivel național cât și la inserarea României în peisajul european, prin contribuția la programele europene și facilitarea colaborării dintre diverșii furnizori la nivel european. România, ca stat membru al UE trebuie să fie aliniată la bunele practici din domeniul multilingvismului și existența descrierii competențelor lingvistice pentru limba română ca limbă străină și, prin urmare, dezvoltarea/adoptarea unui certificat recunoscut internațional de competență lingvistică, este o condiție importantă în acest sens.

Autorii abordează problema delocalizărilor în context multilingvistic discutând și analizând înființarea Fondului de Adaptare la Globalizare, complementar fondurilor structurale, mai precis Fondului Social European.

În capitolul trei, *Promovarea instituțională a multilingvismului*, se prezintă metode de promovare a dialogului multilingvistic pe plan european subliniindu-se că multilingvismul este difuz în întreaga filozofie a construcției europene și este statuat ca principiu încă din 1954 în Convenția Culturală Europeană a Consiliului Europei, modalități de promovare a multilingvismului în întreprinderile care operează pe teritoriul UE, metode de promovare a multilingvismului în universități și în instituțiile UE precum și aspecte legate de grupurile de experți în domeniul multilingvismului înființate de Comisia

Europeană. Autorii discută și prezintă cele trei paliere de utilizare ale termenului de multilingvism – la nivelul cetățenilor, la nivel instituțional și la nivel intra-instituțional.

Capitolul patru abordează *Drepturile cetățeanului european și influența multilingvismului*, prin analizarea și discutarea exercitării drepturilor de a alege și de a fi ales la alegerile locale și pentru Parlamentul European, dându-se ca exemplu sistemul practicat în Luxemburg pentru felul în care rezidenții comunitari într-un stat membru UE își pot exercita într-un context multilingvistic drepturile conferite prin cetățenia europeană și campaniile de informare în limbile vorbite de acești rezidenți inițiate de țara gazdă, dreptul cetățeanului european de a se adresa instituțiilor UE și de a primi răspuns în limba proprie. Este discutat un aspect interesant al principiului tratamentului egal, fiind semnalat faptul că discriminarea lingvistică folosită pentru restricționarea accesului pe piața muncii într-un stat membru UE poate fi o excepție de la acest principiu. De asemenea, autorii discută existența și exercitarea acestor drepturi pe fundalul existenței sau mai degrabă al inexistenței unei sfere publice europene care ar trebui să faciliteze preocupări față de dimensiunile europene și mai puțin îngust naționale ale problematicilor dezbătute. Este prezentată propunerea Comisiei pentru o comunicare centrată pe cetățean și descentralizarea canalelor de comunicare între cetățean și instituțiile UE.

Capitolul cinci, *Promovarea dialogului intercultural în Uniunea Europeană*, oferă o sumară trecere în revistă a dificultăților legate de definirea dialogului intercultural, prezintă programele UE destinate promovării dialogului intercultural și analizează metode de promovare a dialogului inter-religios pe plan european, cu accent pe relația între dialogul inter-religios și cel intercultural.

Autorii trec în revistă programul cadru „Cultura 2000” cu cele trei domenii principale de acțiune: (a) artele spectacolului și artele vizuale, arhitectura, cultura destinată copiilor sau artele în spații neconvenționale, (b) cartea, lectura și traducerea și (c) patrimoniul cultural de importanță europeană, inclusiv patrimoniul intelectual și non-intelectual, subliniind faptul că în pofida acestui instrument unic de orientare și de finanțare pentru cooperarea culturală la nivel european, cultura nu se constituie încă drept categorie a acțiunii comunitare, ci doar ca una dintre dimensiunile construcției europene, reprezentând o primă etapă către instituirea unei politici europene în domeniul culturii. Concluzia care se propune este că spațiul cultural european comun are la bază tradițiile, idealurile și aspirațiile comune, respectul și promovarea diversității culturale, creativitate, constituindu-se într-o manieră dinamică în baza unui dialog intercultural permanent între popoarele Europei. Autorii propun o abordare care privește dezvoltarea spațiului public european prin care se speră nu o omogenizare lingvistică, estomparea sau dispariția unor tradiții lingvistice în Europa, ci crearea unor rețele între parteneri culturali din diferite țări europene, a unor politici editoriale care să favorizeze publicații sau ediții bilingve prin care să se promoveze opere concepute într-o limbă națională, minoritară sau regională care ar avea șansa de a fi cunoscute și eventual recunoscute în afara spațiului cărui li se adresează în primă instanță, atenuând astfel dominația textelor redactate în limba engleză în sfera publicațiilor cu circulație europeană.

În abordarea analizei modului de promovare a dialogului inter-religios pe plan european se subliniază că Uniunea Europeană promovează dialogul cu religiile prezente pe continentul european, neavând însă competențe în vederea promovării dialogului inter-religios. Autorii remarcă faptul că religiile acceptă implicarea Consiliului Europei în dialogul inter-religios mai mult decât pe cea a UE, explicând acest lucru prin faptul că intervenția Consiliului Europei se rezumă la instrumente de *soft law*, de influențare, și nu se acționează prin stabilirea de norme imperative sau politici publice în domeniu. Autorii recomandă ca, în vederea Anului European al Dialogului Intercultural 2008, Comisia Europeană să aibă o relație mai strânsă cu organizațiile religioase care sunt recunoscute ca parteneri de

dialog ai instituțiilor UE, cu atenția necesară pentru ca acțiunile UE și cele ale Consiliului Europei să nu se suprapună, ci să se adâncească relația de complementaritate existentă în prezent.

În capitolul șase, *În direcția unei politici europene a culturii ?*, autorii subliniază modificările apărute în lume prin dezvoltarea unei societăți informaționale care poate duce la uniformizare prin concentrarea publicului, dar și a decidenților, asupra televiziunii, și subliniază rolul pozitiv al promovării diversității culturale și a unui dialog intercultural cu acces la alte forme și manifestări culturale decât acelea caracteristice acestui mediu de comunicare în masă. Se propune o discuție asupra definirii conceptului de cultură, „moștenire culturală” și a modalităților de abordare ale politicilor de garantare ale dreptului la cultură în țările membre, subliniindu-se că diversitatea culturală europeană reprezintă o pluralitate a tradițiilor naționale, dar și a unor tradiții regionale, constituind una dintre resursele cele mai importante ale Europei, care se cere tratată ca o bogăție în contextul actual al globalizării. Autorii consideră necesară definirea conceptului de „moștenire culturală comună” în dreptul comunitar ca o măsură de clarificare a termenilor ce stau la baza unei viitoare politici culturale europene. După o analiză a statutului dimensiunii culturale în definirea identității europene, autorii concluzionează că valorile culturale rămân în prezent slab definite, cu valoare simbolică, cu mențiunea însă că de la data intrării în vigoare a Tratatului de Reformă, respectul datorat diversității culturale, lingvistice și religioase va avea aceeași valoare normativă ca și celelalte prevederi ale acestui Tratat. Concluzia capitolului este că deși identitatea culturală europeană se află la baza identității politice europene, ea rămâne imposibil de definit și doar simbolic afirmată. În privința constituirii unui Institut European al Culturii, autorii studiului prezintă dificultățile unei astfel de construcții instituționale și eșecul acestei idei, atrăgând, însă, atenția asupra faptului că fără instituții nu se poate vorbi de o politică nici măcar în domeniul culturii și recomandând crearea unui cadru normativ care să prevadă definirea clară a valorilor culturale comune și elaborarea unui set de obiective culturale comune sau „partajate” la nivelul UE care să demonstreze existența, dincolo de interesele naționale, regionale sau locale, a unor interese comune în strictă legătură cu evoluțiile sociale și politice în contextului globalizării.

Studiul se încheie prin formularea a 8 recomandări cu privire la: întărirea colaborării între instituțiile UE și Biroul European pentru Limbi mai puțin Utilizate; raportul între limbile oficiale UE și cele extra-comunitare, mai ales cele care au statut de limbi regionale și/sau minoritare; definirea unor proceduri de evaluare a competenței lingvistice a străinilor care vorbesc sau doresc să învețe limba română (recomandare valabilă și pentru alte state membre UE aflate în situații similare); promovarea limbii române ca limbă de studiu în statele membre UE în care trăiesc importante comunități românești (recomandare care, la nivel european, se traduce prin necesitatea de a defini forme prin care instituțiile UE să faciliteze, pe baza principiului subsidiarității, predarea limbilor materne pe teritoriul altor state membre în care se găsesc un număr important de vorbitori ai acestor limbi); necesitatea elaborării unui studiu care să pună în evidență furnizorii de servicii lingvistice, atât în România, cât și în alte state membre UE, precum și necesitatea de a pune accent pe metode de educație de tip *edutainment*; demararea unui proces de monitorizare inițiat de Comisia Europeană care să stabilească situațiile în care recursul la limbile de lucru se impune cu necesitate și cazurile în care se impune respectarea strictă a principiului egalității limbilor oficiale; relația dintre multilingvism, dialog intercultural și inter-religios care ar trebui să fie pusă în valoare cu ocazia Anului European al Dialogului Intercultural 2008; continuarea inițiativelor de punere în valoare a spațiului comun cultural european de genul Institutului European al Culturii, pornindu-se de la promovarea multilingvismului în interiorul și în exteriorul UE prin intermediul unor acțiuni comune ale institutelor culturale naționale.

Studiul 7. Politica industrială a României în perioada post-aderare

Autori* : Dr. Constantin Ciupagea – coordonator
Dr. Oana Diaconu
Dr. Geomina Țurlea
Drd. Viorel Niță

Studiul își propune să cerceteze posibilele legături existente între politicile sectoriale și obiectivele majore ale economiei românești, imediat după momentul aderării la Uniunea Europeană, analiza fiind dedicată politicilor industriale implementate în ultimii ani și celor propuse pentru perioada post-aderare. Se face referire la toate sectoarele economiei și la instrumentele prin care se realizează diferite forme de intervenționism guvernamental care pot conduce la realocarea resurselor economice între sectoare și la modificarea diferențelor inter-sectoriale ale efectelor politicilor puse în aplicare.

Probabil o definiție cuprinzătoare și relativ neutră a politicilor industriale este cea dată de Adams & Klein (1983) sau de Johnson (1984): „inițierea și coordonarea acelor politici guvernamentale care sunt menite a crește productivitatea și competitivitatea unei economii sau a unor ramuri economice”.

Capitolul 2 care urmează introducerii se referă la politicile industriale aplicate în cadrul Uniunii Europene, la nivel global sau la nivel național specific. Sunt analizate evoluțiile conceptelor de politică industrială, precum și experiențele în domeniu ale statelor noi membre prin comparație cu statele membre mai vechi. Cazurile de succes sunt scoase în evidență, accentul căzând pe dinamismul setului de politici și pe argumentațiile care stau în spatele politicilor puse în aplicare.

Capitolul 3 analizează starea de fapt și istoricul politicilor industriale în cazul economiei românești, precum și documentele strategice care stau la baza măsurilor de politică economică din trecut sau a celor propuse recent. Urmare a acestor analize și sinteze, în Capitolul 4 sunt trecute în revistă măsurile de realocare a resurselor economice între sectoarele economiei României, precum și rezultatele vizibile sau așteptate ale acestor măsuri. Capitolul prezintă și prioritățile de dezvoltare economică rezultate din mai multe documente programatice românești, servind drept ținte strategice în cazul introducerii unor politici industriale.

Ultimul capitol cumulează concluziile analizelor din lucrare și propune câteva sugestii și recomandări pentru decidenți în sfera politicilor industriale, după cum urmează:

- 1. La nivelul Uniunii Europene, Noua Strategie de la Lisabona creează un context favorabil interacțiunii și armonizării dintre nivelul național și cel comunitar de decizie politică,** deoarece recomandările adoptate de Consiliul European includ recomandări de politică

* **Constantin Ciupagea** este cercetător principal I și Director al Institutului de Economie Mondială (IEM); presedintele Centrului Roman de Modelare Economica. In prezent, indeplineste si functia de Consilier de Stat la Cancelaria Primului Ministru, șef al Departamentului Politici Economice. Este profesor asociat la ASE, Programul de Masterat in Finante DOFIN, predând cursul de Econometrie Aplicată.

Oana Diaconu este doctor în economie cu specializare în microeconomie aplicată. In prezent este Business Development Manger la ING Asigurari de Viata si lector asociat la Universitatea Politehnica Bucuresti.

Geomina Țurlea este cercetător cu experiență în problematica tranziției către economia de piață și integrarea europeană. Activitate de cercetare în cadrul Institutului de Economie Mondială, Bucuresti, a Centrului Comun de Cercetare al Comisiei Europene, Institutul de Studii Tehnologice Prospective, Sevilla, Spania.

Viorel Niță este cercetator stiintific III în cadrul Institutului de Economie Mondială, doctorand în economie.

industrială, prin urmare măsurile luate la nivel național se reflectă în raportările periodice aferente procesului Lisabona. În anumite cazuri, Comisia Europeană colaborează cu statele naționale, inclusiv pentru a identifica și populariza bunele practici. Această abordare permite Comisiei să **integreze dimensiunile naționale ale politicilor industriale în cadrul general al măsurilor orizontale și verticale adoptate.**

2. În 2005, **Comisia a lansat o nouă politică industrială** care avea ca obiectiv crearea unor cadru mai favorabil dezvoltării industriilor manufacturiere, dar a subliniat faptul că această nouă abordare nu înseamnă întoarcerea la politici selective intervenționiste, ci dorește doar să producă politici „mai relevante, integrate și consensuale”. Documentul de politică elaborat are doar rolul de a completa cadrul de politică industrială existent, prin concentrarea pe aplicarea practică a acestuia în fiecare sector. Noua politică industrială se bazează pe șapte inițiative orizontale și șapte inițiative specific sectoriale.
3. În concluzie, putem spune că **politica industrială a Uniunii Europene se află într-o perioadă de tranziție, de la măsuri intervenționiste** (lobby industrial, interese naționaliste) **la măsuri de susținere activă a ramurilor economice**, prin:
 - politici verticale care să nu afecteze concurența pe piața respectivă ci - dimpotrivă - să corecteze eventualele disfuncționalități ale pieței ("market failures") și să creeze un cadru cât mai favorabil dezvoltării ramurilor considerate prioritare;
 - tratarea ca orizontale a anumitor tehnologii care pot produce efecte multiplicatoare de dezvoltare în economie sau societate (biotehnologia, TIC);
 - integrarea politicilor orizontale care urmăresc obiectivele generale ale UE cu stimularea verticală a economiei (cazuri evidente sunt coroborarea priorităților industriale cu cele ale cercetării, sau dezvoltarea industriei de tehnică spațială și de apărare având efecte asupra întăririi securității socio-economice).
4. Intrată în UE la începutul anului 2007, România se vede obligată să îmbrățișeze multe dintre politicile comune europene, dar - în același timp – să conceapă propria sa politică industrială care să o conducă la un nivel de competitivitate relativ mai apropiat de media UE și care să crească într-un ritm superior acesteia. Un alt **obiectiv important este încadrarea sistemului de firme care operează în România în piața unică europeană** fără sincope, poticneli, dezavantaje relative, astfel încât eventualele decalaje defavorizante moștenite la momentul aderării să nu afecteze nivelul de trai al populației României, iar **economia să intre pe o cale de dezvoltare sustenabilă pe termen lung.**

Este nevoie de intervenția statului, prin politici industriale, în funcționarea economiei românești?
Este una dintre întrebările majore la care decidenții politici ar dori să primească un răspuns rapid.

Epoca subvențiilor direcționate sectorial pare să fi trecut în pofida celor care caută câștig personal prin acțiune administrativă pusă în slujba anumitor firme în mod discreționar. Prea multe exemple de ineficiență economică au subminat mitul “bunului gestionar public”.

Pe latura opusă, utilizarea politicilor orizontale produce la rândul ei concentrări de resurse discriminatorii. Atunci când se oferă ceva fără a se monitoriza procesul de distribuție, cei puternici vor sfârși prin acapararea surplusului de resurse acordat, devenind și mai puternici. Exemplele sunt foarte numeroase, vom oferi unul singur: investițiile publice în cercetare sunt atrase de firmele din sectoarele intensive în cercetare-dezvoltare, cum ar fi industria farmaceutică, fără rezultatul așteptat inițial de

îmbunătățire a stării de sănătate a populației sau de creștere a capacității de prevenire a apariției unor epidemii.

Atunci, este mai bine oare să nu se întreprindă nicio acțiune? Răspunsul corect probabil este, ca întotdeauna, calea de mijloc: **este bine ca întregul sistem economic național să fie monitorizat în permanență, iar intervențiile sub formă de politici orizontale să nu fie abrupte și să vizeze corectarea concentrărilor economice (fie ele în sectorul public sau privat), precum și optimizarea sistemului din punct de vedere social.**

5. Din analizele făcute în ultimii ani privind competitivitatea ramurilor economiei românești, analize care datorita constrângerilor de disponibilitate a datelor statistice tind să devină depășite în momentul publicării lor într-o economie dinamică și aflată într-un proces de transformare structurală rapidă (ca cea a României), rezultă că **anumite sectoare au înregistrat creșteri de competitivitate peste media economiei naționale**, ceea ce ar putea reprezenta un posibil criteriu de alocare a resurselor prin politici industriale către aceste sectoare, dacă acestea ar fi sectoare creatoare de efecte orizontale pozitive sau cu pondere foarte mare a valorii adăugate în producție. Putem nominaliza aici: industria echipamentelor de comunicații, radio și TV; industria lemnului, industria maselor plastice și cauciucului, industria alimentară și cea a produselor petroliere. În realitate, aceste industrii apar drept campioni temporari ai perioadei de observație (2003-2006), fără a se putea spune cu certitudine că ele sunt competitive și la nivelul economiei UE sau că sunt cele mai competitive dintre ramurile industriei românești. Singura concluzie este aceea că, în perioada analizată, aceste ramuri ale industriei au înregistrat creșteri aparente de competitivitate mai mari decât alte ramuri. Ele nu pot fi considerate o prioritate pentru o eventuală intervenție statală în domeniul alocării resurselor economice. În general, **prioritățile trebuie alese pe criteriul efectelor benefice la nivelul mediului de afaceri și sistemului social-economic, nu prin selecție sectorială.**
6. Analiza comparativă a performanțelor politicilor industriale orizontale ale României a evidențiat o serie de handicapuri serioase ale economiei noastre față de majoritatea celorlalte state membre ale UE, ce pot avea consecințe grave pe termen lung asupra dezvoltării majorității sectoarelor industriei prelucrătoare. Cele mai serioase rămăneri în urmă ale României se înregistrează în următoarele domenii: investiții în cunoaștere (calitatea capitalului uman și cercetare-dezvoltare); infrastructura societății bazate pe cunoaștere (infrastructura tehnologică), precum și a infrastructurii serviciilor (globalizare și terțIALIZARE). Progrese importante mai sunt necesare în domeniul mediului de afaceri (regimul de reglementare) și al ajutorului de stat. **Concluzia analizei noastre a fost aceea că politica industrială din România este slab structurată sau puțin coerentă în ceea ce privește promovarea unei economii orientate către viitor și că o politica industrială europeană nu poate fi realizată în România fără o reformare a pregătirii capitalului uman.** De asemenea, remarcăm că, din perspectiva globalizării și a terțIALIZĂRII, politica de concurență este probabil unul dintre cele mai eficiente instrumente ale politicii industriale.
7. **Eforturile de politică orizontală ale României ar trebuie să se concentreze cu precădere asupra:**
 - Creșterii capitalului uman;
 - Stimulării cercetării și dezvoltării;
 - Construcției infrastructurii tehnologice;
 - Stimulării dezvoltării infrastructurii serviciilor.

Aceste domenii ar trebuie să beneficieze de alocări prioritare de resurse publice. Politicile adoptate ar trebui canalizate, pe termen mediu, pe 2-3 domenii prioritare, considerate driveri de performanță (a se evita fenomenul „pomului de Crăciun” - direcționarea de resurse în prea multe direcții, tipică strategiilor noastre). De exemplu, un astfel de domeniu ar putea fi îmbunătățirea accesului la și a calității educației terțiare tehnice. Aceste domenii trebuie să rezulte în urma unui set de studii de fundamentare, similare celor care stau la baza recomandărilor de politica ale Comisiei Europene. Instrumentelor de politică utilizate trebuie să li se asocieze obiective cuantificabile în termene clare de timp (2-5 ani). Aceste instrumente de politică trebuie monitorizate frecvent (anual), pentru a se evalua atât implementarea lor, într-o primă fază, cât și performanțele lor.

8. **Îmbunătățirea mediului de afaceri și întărirea politicii de concurență sunt condiții cadru, esențiale reușitei oricărei politici industriale, inclusiv a politicilor în domeniile prioritare de mai sus.** Cu cât piețele sunt mai concurențiale și mai dinamice, cu atât mai rapid vor reacționa la stimulentele de politică industrială, vor trimite semnale mai eficiente și mai puternice în circuitul economic (inclusiv în sectoare precum educația și cercetare) și se vor adapta mai ușor provocărilor viitorului. Nu întâmplător, în UE și nu numai, nivelul scăzut al ajutorului de stat și reglementării sunt corelate pozitiv cu rezultate superioare în materie de politica industrială și dezvoltare economică în general.

Nu trebuie uitat ca orice politică economică este finanțată prin resurse deturnate din circuitul economic, iar acest lucru poate avea drept efect de reducere a investiției private (fenomenul de *crowding out*), inclusiv în domeniile unde aceasta este deficitară.

9. **Noutatea pe care o introduce acest studiu în literatura românească în domeniu este extinderea pe cazul României a metodei abordării matriceale utilizate în Uniunea Europeană.** Abordarea matriceală a politicii industriale înseamnă adăugarea unei perspective sectoriale sofisticate abordărilor orizontale rămase prioritare. Filosofia acestei abordări este însă fundamental diferită de politicile sectoriale promovate în perioada de dinaintea adoptării Tratatului de la Maastricht. În prezent, abordarea orizontală rămâne prioritară, dar se admite faptul că efectele politicilor orizontale asupra diferitelor sectoare pot fi semnificativ diferite, deci măsuri sectoriale complementare pot fi necesare pentru a contrabalansa acest efect și a asigura cu adevărat condiții egal favorabile tuturor agenților economici. În esență, **se pornește de la ideea că variate sectoare economice pot necesita diferite mix-uri de politici industriale pentru a-și atinge potențialul maxim.**

10. O **abordare mai detaliată** conduce, pe baza analizei de competitivitate și a celei matriceale, la concluzia că, din toate cele 22 de sectoare analizate:

- toate sunt influențate în mod crucial de cercetare dezvoltare - arie de politică orizontală unde România se clasează printre ultimele țări din UE;
- peste 60% sunt influențate în mod crucial de calitatea factorului uman, arie de politică orizontală unde România are cele mai proaste performanțe din UE;
- performanțele a peste 50% dintre sectoare sunt dependente de formarea infrastructurii serviciilor, un punct de mare rămânere în urmă pentru România;
- 45% sunt influențate de regimul de reglementare, unde, din nou, România are încă nevoie de progrese semnificative;
- două din primele zece cele mai competitive sectoare sunt puternic dependente de construcția infrastructurii tehnologice.

11. Recomandarea noastră este ca, pe viitor, **analiza matriceală să fie folosită mai ales pentru a identifica ariile de politică orizontală critice, care influențează cel mai mare număr de sectoare ale industriei românești și nu pentru a identifica industrii câștigătoare.**
12. Până în prezent, politicile industriale din România au fost elaborate într-un sistem parohial (la nivelul diverselor autorități publice), ne-sistematic și ne-coordonat. Oricare ar fi orientarea politicii industriale orizontale, fie o abordare bazată pe piață și pe stimularea potențialului creativ al acesteia (pe care noi o susținem), fie o abordare birocratică de tip *top-down* (care se remarcă ca tendință conjuncturală în politicile industriale ale UE), **trebuie creat un cadru instituțional de evaluare și dezvoltare comună a tuturor propunerilor de politica industrială și re-evaluare periodică a acestora.** Acest lucru poate fi făcut de un **organism unic de cercetare de politici.** Astfel, se va putea realiza coordonarea și prioritizarea corectă a măsurilor de politică industrială la nivel național, identificarea sinergiilor și complementarităților dintre acestea, precum și coordonarea cu politicile industriale comunitare. Acest organism va:
 - iniția și superviza realizarea unor analize sectoriale și monitorizarea sectorială;
 - va evalua formele de finanțare existente la nivel european pentru diverse inițiative;
 - elabora analize de impact cu privire la efectele diferitelor politici;
 - analiza de impact a măsurilor politice și a globalizării, măsuri care generează schimbări structurale, în vederea anticipării acestora (gen tabele I/O);
 - va construi platforma de dialog între diferiți decidenți politici, între aceștia și alți actori.

Propunem **restructurarea modului în care se produce Planul Național de Dezvoltare** și crearea (inclusiv prin transformarea actualului sistem de cercetare social-economică din România) unei structuri unitare (de tipul *The Economic and Social Research Institute* din Irlanda). Pentru ca acest organism să funcționeze și să evite suprapunerea cu politicile elaborate de diverse ministere și autorități publice, această autoritate va trebui să funcționeze în coordonarea Primului Ministru și să reprezinte autoritatea responsabilă cu elaborarea politicii industriale în România, la nivel orizontal și sectorial.

Studiul 8. Implementarea Directivei serviciilor în România – analiza opțiunilor, perspective și recomandări

Autori* : Prof. univ. dr. Marius Profiroiu - coordonator
Prof. univ. dr. Tudorel Andrei
Prof. univ. dr. Stelian Stancu

Principalul **obiectiv** al studiului este de a furniza unele elemente de politică pentru înființarea Punctului de Contact Unic (PCU) în România, organism abilitat să asigure consultanță și asistență prestatorilor de servicii, conform directivei.

Prin intrarea în vigoare a Directivei 123/2006 se facilitează cetățenilor europeni posibilitatea de a presta servicii în oricare stat al Uniunii Europene, stimulând astfel creșterea economică și crearea de noi locuri de muncă. În egală măsură, documentul european garantează Statelor Membre posibilitatea de a influența gestionarea pe piață a serviciilor ce intră sub incidența directivei și de a menține drepturile sociale ale salariaților. Directiva se va aplica pentru o largă categorie de servicii, mai puțin pentru unele excluse în mod explicit. Astfel, aceasta (i) este o reglementare orizontală, ale cărei prevederi urmăresc eliminarea obstacolelor care au incidență asupra furnizării serviciilor pe piața UE, iar (ii) statele membre au la dispoziție maxim trei ani pentru transpunerea dispozițiilor directivei în legislațiile naționale.

Directiva prevede obligația statelor membre de a *simplifica procedurile și formalitățile* necesare accesului la o activitate de prestare servicii și la exercitarea acesteia și se stabilește principiul ca statele membre să accepte orice document al altui stat membru (certificat, atestare etc.) care probează îndeplinirea unei cerințe de către un furnizor sau destinatar de servicii. De asemenea, se prevede înființarea Punctului de Contact Unic, începând cu *31 decembrie 2008*. În cadrul acestuia furnizorii de servicii pot îndeplini următoarele proceduri și formalități: (i) declarațiile, notificările sau cererile de autorizare către autoritățile competente, inclusiv cererile de înscriere în registre, baze de date sau ordine profesionale; (ii) cererile de autorizare necesare exercitării activității de servicii a acestora.

Începând cu *31 decembrie 2008*, este stabilită obligația pentru statele membre ca toate procedurile și formalitățile privind accesul la o activitate de servicii și la exercitarea acesteia să poată fi efectuate *facil, la distanță și pe cale electronică*.

Prin aderarea României la Uniunea Europeană politica economică de dezvoltare în general și a celei în domeniul serviciilor în special, se va racorda tot mai mult la tendințele pieței europene. În ultimii șapte ani au fost înregistrate o serie de rezultate pozitive în convergența reală în termeni de PIB/locuitor.

Pe fondul moștenirii unei industrii supradimensionarea din perioada economiei planificate, neadaptate la cerințele pieței mondiale, cu tehnologie învechită și repartizate neeconomic în profil teritorial

* **Marius Profiroiu** este profesor universitar, șeful Catedrei de Administrație și Management Public, Academia de Studii Economice București.

Andrei Tudorel este profesor universitar în cadrul Academiei de Studii Economice, București.

Stelian Stancu este profesor universitar în cadrul Dept. Cibernetică Economică, Academia de Studii Economice, București.

industria a înregistrat pierderi considerabile în perioada de tranziție. Perioada de tranziție a adus schimbări importante în plan economic. Totuși, în ciuda acestor eforturi, economia românească oferă imaginea unei țări marcate încă de distorsiunile structurale moștenite. Numărul angajaților din industrie a scăzut pe ansamblul perioadei 1991-2004 cu 1696487 persoane. Astfel, dacă în anul 1991 numărul de angajați din industrie a fost de 3188055 persoane, acesta la redus la 1491568 persoane în anul 2004. În cifre relative, reducerea de personal din industrie a fost de 53.2%. Reducerea anuală cea mai mare a fost în anul 1992, aceasta fiind de 13.8% în raport cu efectivele anului anterior. Această scădere este urmată de cea din anul 1999, care s-a situat la nivelul de 13.0%. Reduceri consistente ale efectivelor de personal din industrie au fost și la nivelul anilor 1993 (-5.8% în raport cu anul anterior), 1994 (-6.4%), 1995 (-9.5%), 1998 (-6.1%), 2000 (-6.0%) și 2004 (-5.7%). Pe ansamblul perioadei analizate creșteri ne semnificative s-au înregistrat numai la nivelul anilor 2001 (1.9% în raport cu anul anterior) și 2002 (0.2%).

La nivelul României, îmbunătățirea relației dintre instituțiile publice, cetățean și mediul de afaceri reprezintă o prioritate a procesului de reformă a administrației publice. Întreprinzătorul și cetățeanul vor reduce la minim timpul consumat cu achiziționarea unui bun sau serviciu, iar calitatea serviciului va fi mult îmbunătățită. În noua abordare de furnizare a serviciului se pleacă de la respectarea următoarelor ipoteze de lucru:

(Ipoteza1). Reducerea la minim a timpului alocat de cetățean în formularea cererii și obținerii efective a serviciului.

(Ipoteza2). Eliminarea redundanței de informații din documentele necesare solicitării serviciului, prin promovarea simplificării administrative.

(Ipoteza3). Eficientizarea activității la nivelul instituțiilor publice ce oferă cetățenilor un serviciu.

(Ipoteza4). Interconectarea bazelor de date ce conțin informații publice despre cetățeni, cu păstrarea secretului asupra informațiilor personale ale fiecărei persoane, pentru reducerea costurilor prestării unor servicii solicitate de cetățeni.

(Ipoteza5). Externalizarea unor activități ce susțin obținerea unui serviciu, astfel încât să se diminueze costurile pentru realizarea acestuia.

(Ipoteza6). Extinderea practicilor de obținerea a unui serviciu, exclusiv prin accesul la rețelele informatice de calcul.

Punctul de Contact Unic (PCU) se dorește a fi un serviciu la nivel local, regional cât și național ușor accesibil, atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru cetățenii care doresc obținerea de servicii de la nivel local, regional și național. Aceste servicii sunt oferite de către mediul de afaceri, camera de comerț, mediul medical, juridic etc.

În proiectarea și implementarea PCU vom ține seama de următoarele două observații:

- Directiva 123 – Servicii, nu stabilește numărul fizic de PCU-uri necesare a fi implementate la nivelul României.

- Întrucât activitatea este desfășurată la nivel virtual, distanța dintre punctele fizice de contact unic trebuie să fie ne semnificativă astfel încât accesul fiecărui beneficiar să fie făcut fără dificultate și costuri de transport. Funcție de costurile ce vor fi suportate în implementarea și apoi în funcționarea PCU se va stabili numărul și distanțele fizice dintre cel mai apropiat punct de accesare a PUC.

În cadrul acestei lucrări, în funcție de tipul de activități propuse a fi realizate la nivelul unui punct se consideră următoarele două opțiuni:

Opțiunea 1: Punct de Informare Unică este o primă dezvoltare a unui PCU ce este specializat în oferirea unor informații specializate pe anumite domenii legate de serviciile ce fac obiectul Directivei europene. Informațiile sunt organizate sub forma unei baze de date și sunt accesate din puncte de acces fizic diferite.

Opțiunea 2: Punct de Completare Unică ce este specializat în oferirea unor servicii complete legate de autorizarea sau prestarea efectivă a unui serviciu. În această situație există o locație unde pot fi completate toate procedurile, formalitățile și autorizațiile necesare și puncte de acces fizice diferite. În acest caz pot fi accesate diferite baze de date în care sunt stocate informațiile necesare prestării acestui serviciu.

Într-un demers simplificat, în realizarea unui PCU se recomandă parcurgerea următorilor pași:

Pasul 1. Background prin specificarea următoarelor: (i) caracteristicile sistemului informațional-informatic de la nivelul României; (ii) conținutul strategiei IT a Guvernului României; (iii) experiența altor țări în realizarea PCU pentru mediul de afaceri și cetățeni; (iv) evidențierea bunelor practici de la nivelul ministerelor, prefecturilor, consiliilor județene și orașelor în proiectarea și realizarea unui Punct unic și în simplificarea administrativă.

Pasul 2. Considerații asupra necesităților specificate în Directiva 123, cu luarea în considerare a problemelor de loc îngust în ceea ce privește elaborarea propriu-zisă a PCU

Pasul 3. Analiza opțiunilor de implementare **Opțiunea 1/Opțiunea 2** și cum sunt acestea poziționate relativ la sistemul de servicii existent în prezent

Pasul 4. Estimarea costului atras de cea mai rapidă opțiune de implementare și întreprinere a unui PCU

Pasul 5. Analiza de profit a celei mai rapide opțiuni de implementare a PCU, folosind de exemplu un model de analiză ce are la bază “*Modelul olandez (Dutch) al costului standard*” pentru estimarea beneficiilor potențiale.

Prin intermediul acestui studiu, au fost identificate câteva categorii de informații relevante aflate sub semnul incertitudinii. În unele cazuri, precum nivelul așteptat al serviciilor tranzacționale, atunci când Directiva este aplicată, incertitudinea este dată de evenimente viitoare care sunt greu de previzionat cu acuratețe. În alte cazuri, cercetările ample ar putea duce la o creștere a încrederii în precizia estimărilor. Câteva din zonele celei de-a doua categorii enunțate includ: (i) Nivelul dificultăților administrative asociate anumitor zone normative. Proiectul de implementare a Directivei 123 ce va fi derulat, va asigura o evidență mai bună în această zonă. Rezultatele acestui raport necesită a fi revăzute după ce vor fi făcute publice. (ii) Numărul probabil al furnizorilor de servicii care vor alege să funcționeze temporar în baza prevederilor vizând libera circulație a serviciilor. Pentru a îmbunătăți estimările în această zonă, ar putea fi realizat un studiu la nivelul UE privind afacerile din sectoarele afectate. (iii) Costurile cercetării privind afacerile internaționale stabilite pe teritoriul României. Un studiu al afacerilor ce vor fi desfășurate va putea demonstra validitatea supozițiilor făcute.

Analiza cerințelor Directivei asupra viziunii guvernului față de consultanța în afaceri la nivelul României, ne-a condus la câteva recomandări referitoare la implementarea măsurilor PCU:

1. Serviciul de investiții interne al Business.gov și ROIT (Serviciul de Comerț și investiții la nivelul României) ar trebui să fie furnizori cheie pentru PCU.
2. Serviciul PCU ar trebui să fie realizat pe baza aplicațiilor furnizate de Business.gov și RoInvest.gov.
3. PCU ar trebui să ofere cu predilecție un punct de informare unică și mai puțin de finalizare (completare), cel puțin într-o primă fază – Opțiunea 1 și nu Opțiunea 2.